

ТРУМАН КАПОТИ

ГОСТОПРИЕМСТВО

Превод от английски: Димитри Иванов, 1981

chitanka.info

Едно време, в земеделския Юг, имаше ферми и фермерски жени, които по пладне канеха на масата и предлагаха обилен обяд на странниците — почти всеки бе добре дошъл, бил той пътуващ проповедник, точилар на ножове или ратай пришелец. Вероятно и до днес има такива фермерски жени. Безспорно, има я моята леля, мисис Дженингс Картьр. Мери Айда Картьр.

Като дете често ме изпращаха за дълго във фермата на Картьрови, която сега има голямо землище, но тогава беше малка. В ония дни къщата се осветяваше от петролни лампи; водата се носеше от помпата край кладенеца, нямаше друго отопление, освен огнища и друго забавление, освен онова, което самите ние си доставяхме. Вечер, станем ли от масата, чичо ми Дженингс — мъжествен красавец — ще седне на пианото, а хубавичката му жена, по-малката сестра на майка ми, ще ни попее.

Трудолюбиви хора бяха Картьрови. Дженингс с помощта на неколцина изполичари ореше земята си с конски впряг. А работата на жена му нямаше край. Помагах й в много неща: да нахраним прасетата, да издоим кравите, да избием масло от млякото, в роненето на царевицата, в люпенето на грах и пекани — обичах да правя всичко, освен едно, което все гледах да избягна, а когато нямаше как, върших го със стиснати очи: много мразех да извивам вратовете на пилетата, макар че после нямах нищо против да ги ям.

Това беше по времето на голямата криза, но за обяд, главното ядене през деня, трапезата на Мери Айда беше изобилна: приготвяше се по пладне и с една камбанка известявахме, че е готова на запотения стопанин и помагачите му. Обичах да бия камбанката; чувствах се могъщ и благодетелен.

Запладнуваме ли около масата, отрупана с топли курабии, царевичен хляб, медена пита, пиле, сом, панирана катерица, соя и нахут, често ще се случи да дойдат гости, понякога чакани, понякога нечакани.

— Имаме си една библия, друга не ни тряба — ще въздъхне Мери Айда като види, че някой амбулантен продавач на библии се задава с морни от път крака. — Но да сложим още една чиния.

От всички, които сме нахранили, има трима, които винаги ще помня. Най-напред един мисионер превитерианец, който обикаляше фермите да събира подаяния за разпространение на Христовото учение

в езическите земи. Мери Айда обясни, че няма възможност да даде лепта (в пари), но ще й е приятно да му даде да обядва с нас. Той, нещастният, наистина имаше изгладнял вид. С изтрит, прашен и измачкан черен костюм, скърцащи черни обувки като за погребение, с черна шапка, биеша на зелено, и такъв слаб — ще речеш, стебло захарна тръстика. Имаше дълъг, червен и набръчкан врат, а адамовата му ябълка се движи нагоре-надолу и голяма, сякаш е гушав. По-лаком човек не съм виждал; на три глътки пресуши четвърт галон мътеница, саморъчно (по-точно двуръчно, защото ядеше с две ръце) унищожи цял поднос с пиле и толкова много сладки с масло и петmez, че престанах да ги броя. Но въпреки че се тъпчеше, успя да ни разкаже такива свои приключения из опасни земи, че да ти настръхнат косите.

— Да ви кажа, виждал съм канибали да изпитват на шиш хора — черни и бели, — както вие, да речем, ще изпечете прасенце — и така ги оглозгват, че нищо не остава: ушите, мозъка, пръстите на краката, всичко изяждат. Един от тия канибали ми разправяше, че нямало повкусно от препечено сукалче; също като млечно агънце. А пък мен не ме изядоха, сигурно защото съм такъв клощав. Виждал съм да увесват хора за петите, докато им шурне кръв от ушите. Веднъж ме ухапа зелена мамба, най-отровната змия на света. Взе да ми призлява, ама не умрях и черните си казаха, че съм бог и ми дадоха дреха от леопардова кожа.

След като лакомият проповедник си отиде, Мери Айда беше зашеметена; сигурна била, че цял месец ще я спохождат лоши сънища. Но мъжът ѝ я успокои:

— О, милото ми, та ти вярваш ли ги тия брътвежи? Той е мисионер толкова, колкото съм и аз. Безбожен лъжец и нищо друго.

А веднъж гост ни беше един беглец от щатския затвор на Алабама — измъкнал се, както бил окован с другите каторжници. Ние естествено не знаехме, че той е опасен престъпник с доживотна присъда за безброй грабежи. Просто почука на вратата ни и каза на Мери Айда, че бил гладен и може ли да му даде нещо да яде.

— Добре, сър — отвърна тя, — попаднали сте, където трябва. Тъкмо слагам трапезата за обед.

Сигурно бе налетял на някое въже с простряно пране, защото вместо раирани затворнически дрехи носеше гащеризон и поизбеляла синя работна риза. Харесах го, другите също; на китката си

имаше татуирано цвете, гледаше мило и говореше мило. Каза, че името му било Банкрофт (после излезе, че това е истинското му име). Чичо ми Дженингс го запита:

— Та вие с какво се занимавате, мистър Банкрофт, каква ви е работата?

— Тъкмо търся работа, нали разбирате — каза той провлечено.

— Сега почти с всеки е така. Умея това-онова, всичко мога да върша. Нямате ли нещо за мен?

— Спор няма, че ми трябва още един човек — каза Дженингс. — Но не мога да му плащам.

— Ще ви работя почти за нищо.

— Ясно — отвърна Дженингс. — Но тъкмо това е, което можем да ви предложим — нищо.

Кой знае защо, започнахме да говорим за престъпността, макар че във фермата рядко ставаше дума за това.

— Флайд хубавеца, дето му викат Притибой, и онзи Дилинджър — каза загрижено Мери Айда. — Вилнеят из страната и застреляват хора. Обират банки.

— А, не знам, май че не им съчувствам на банките — каза мистър Банкрофт. — А Дилинджър действа умело, това не може да му се отрече. Става ми весело като си помисля — сгащи ту една, ту друга банка и все се измъква.

След тези думи той се засмя и показва пожълтелите си от тютюна зъби.

— Малко съм изненадана да чуя това от вас, мистър Банкрофт — възрази Мери Айда.

Два дни по-късно Дженингс впрегна конете и отиде с каруцата в града, откъдето донесе буренце пирони, торба брашно и един брой на *Мобайл реджистър*. На първа страница беше отпечатана снимката на мистър Банкрофт — „Банкрофт Двуцевката“, както бил известен на властите. Заловили го в Евъргрийн, на тридесет мили от нас. Мери Айда, щом зърна снимката му, бързо започна да си вее с книжно ветрило, сякаш за да не припадне.

— Боже опази — можеше да ни избие всички! — възклика тя.

— За залавянето му е била обявена награда — каза кисело Дженингс. — Изтървахме я. Да се пукнеш от яд.

После се появи едно момиче, на име Зила Райланд. Мери Айда я беше открила като къпела детенцето си, двугодишно червенокосо момченце, в потока, който течеше в гората зад къщата. Както разказа Мери Айда:

— Видях я, преди тя да ме види. Нагазила гола във водата и къпе това хубавичко момченце. Гледам на брега една басмена рокля, дрешките на детенцето и стар куфар, пристегнат с връв. Момченцето се смее, тя също. После ме видя и се стресна. Уплаши се. „Хубав ден — казвам ѝ аз. — Само че горещ. Водата сигурно е приятна.“ А тя сграбчи детето и заджапа към брега. Тогава я успокоявам: „Не трябва да се боите от мен, аз съм само мисис Картър, ей къде живеем. Елате да си поотпочинете“. Тогава тя започна да плаче; гледам я една дребничка, самата тя почти дете. „Какво има, миличка?“ — питам я. А тя не ще да отговори. Вече си бе навлякла роклята и облякла момченцето. Обяснявам ѝ — може пък да ви помогна, ако ми кажете какво има. А тя клати глава и казва — нямало нищо, пък аз ѝ казвам: „Човек не плаче за нищо, не е ли така? Сега ме последвайте вкъщи и ще ми разкажете какво има“. Послуша ме.

Тя наистина бе послушала съвета на Мери Айда.

Тъкмо се люлеех на люлката на пруста и си четях един стар брой на *Сатърдей ивнинг поуст*, когато ги видях да се задават по пътеката, Мери Айда помъкнала онзи полуразпаднал се куфар, а босоногото момиче с детето на ръце.

Мери Айда ме представи:

— Това е племенникът ми, Бъди. И... извинявай, мила, не ти чух добре името.

— Зила — прошепна момичето със сведени очи.

— Извинявай, миличка. Не можах да чуя.

— Зила — прошепна тя още веднъж.

— Я гледай какво странно име — каза приветливо Мери Айда.

— Така мама ме е кръстила — сви рамене Зила. — И тя тъй се казваше.

Минаха две седмици, а Зила все си стоеше при нас; оказа се странна като името си. Родителите ѝ били умрели, а мъжът ѝ — „той пък избяга с друга жена — много дебела, а той обичаше дебели, все казваше, че съм много слабичка, и избяга с нея, получи развод и се ожениха в Атина, Джорджия“. Нямала друг жив роднин, освен брат

си: Джим Джеймс. „Затова дойдох тук в Алабама. Последното, което чух за него, е, че се бил установил някъде насам.“

Чичо Дженингс направи всичко по силите си, за да открие следите на Джим Джеймс. Имаше си основание за това — макар че обичаше момченцето на Зила, Джед, към нея започна да изпитва враждебност: дразнеше се от тънкия ѝ гласец и от навика ѝ да си тананика непонятни monotонни песнички.

Дженингс към Мери Айда:

„Колко време още ще ни стои на главата нашата гостенка?“

Мери Айда:

„О, Дженингс. Шишт! Да не те чуе Зила. Бедничката. Тя си няма никого — къде ще отиде?“

Тогава Дженингс удвои усилията си. Запозна шерифа със случая; дори *плати*, за да поместят обявление в местния вестник — а това вече наистина беше много. Но никой в околността не бе чувал нещо за Джим Джеймс.

Накрая на Мери Айда, която бе умна жена, ѝ дойде идея. Идеята беше да покани един наш съсед, Елдридж Смит, привечер към шест, когато обикновено се поднасяше лека вечеря. Не знам как не се бе сетила по-рано наистина. Мистър Смит не беше хубавец, но пък бе наскоро овдовял фермер към четиридесетте, с две деца в училищна възраст.

След първата вечер мистър Смит започна да се отбива всеки ден надвечер. Стъмнеше ли се, оставяхме Зила и мистър Смит сами, а те се люлееха на скърцащата лулка на верандата, смееха се, приказваха си и си шепнеха. Дженингс беснееше от яд, защото мистър Смит не му беше по-симпатичен, отколкото Зила; постоянните напомняния на жена му, че „човек трябва да потърпи малко, не е ли така, мили?“ не го успокояваха особено.

Изчака месец. Накрая една вечер — беше се смрачило вече — Дженингс отведе мистър Смит на страна и му каза:

— Слушай, Елдридж. Дай да си поговорим по мъжки: какви са намеренията ти към младата дама?

Дженингс го каза така, че то прозвучала по-скоро като заплаха, отколкото като нещо друго.

Мери Айда уши сватбената рокля на своята крачна шевна машина *Сингер*. Беше от бял памучен плат с ръкави буфан и Зила беше

вързала бяла копринена панделка в косите си, специално накъдрени за случая. Беше изненадващо разхубавена. Церемонията се състоя в един прохладен септемврийски следобед в сянката под черницата, където ни събра преподобният мистър Л. Б. Пърсънс. После на всички поднесоха петифури и пунш: фруктова салата с онова зеленикаво златисто вино с вкус на стафиди, дето го правят от сорта „Скупърнон“. Новобрачните се качиха на каруцата на мистър Смит, запрегната с мулета, и си тръгнаха, Мери Айда вдигна края на полата си, да си изтрие очите, а Дженингс, с очи, сухи като змийска кожа, се провикна:

— Боже, благодаря ти за милостта. И докато си още в настроение да правиш услуги, знай, че няма да ми е излишен малко дъждец за посевите!

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на **Моята библиотека** и нейните всеотдайни помощници.

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.